

Franckesche Stiftungen zu Halle

Pavli Manvtii Commentariivs In M. Tvllii Ciceronis Epistolas Ad Diversos

Accedvnt Eivsdem Scholia Et Hieronymi Ragazonii In Easdem Ciceronis
Epistolas Commentariivs

Manuzio, Paolo

Lipsiae, A.C. MDCCLXXIX

VD18 90852230

Epistolae XXV.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gvn-ha33-1-219543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gvn-ha33-1-219543)

EPISTOLAE XXV.

ARGUMENTVM.

Epistolam Galli non conscriptam significat. Monenti, ut de Caesare caute loquatur et scribat, gratias agit. Hortatur, ne scribendi exercitationem intermittat. Eodem anno.

EXPLANATIO.

Quod epistolam conscriptam doles] Familiare principium epistolae, ut epist. 32. et 33.

Mones] Ne iocemur in Caesarem. sequitur enim: *videris mihi vereri, ne rideamus* γέλῳτα σαρκόδιον.

Ne, si] Omnes libri veteres, nisi. verbum tamen, *vereri*, postulat *ne*.

Si istum habuerimus] Si Caesar dominabitur.

Rideamus γέλῳτα σαρκόδιον] Risus cum dolore coniungatur. Adagium in eos usurpatum, qui, specie boni, malum sustinent; origine ducta vel ab herba, quae nascitur in Sardinia, et gustata mortem affert, ita mutato morientium vultu, ut ridere videantur: vel a Sardone regione, in qua fenes, annum LXX. praetergressi, Saturno immolabantur, ridentes a ridentibus: vel etiam, quod apud Sardoniam gentem parentes aetate confecti a filiis prope fossam, in qua sepeliendi erant, fustibus caesi, atque praecipites deiecti, cum risu perirent. Vide librum Adagiorum.

Heus tu] Huc animum conuertere, hoc attende, audi me monentem.

Manum de tabula] Omittamus, quod coeptum est: ne scribamus, quod Caesaris animum laedat. Sumptum a pueris pingendi artem

discuntibus prouerbium, qui, magistro absente, aliquid in tabula pingunt: magistro veniente, manum de tabula statim tollunt; ne deprehensi verberentur. ideo iocatus est Cicero in magistri nomine: cum reuera non magistrum, qui docet, sed Caesarem significet; qui dictator erat, id est, magister populi. Festus.

Adest] Reuersus ab Hispaniensi bello.

Vereor, ne in Catonium Catoninos ERN. in Catonem, Cato in nos] Vereor, ne nos in Catonem scribamus, id est, eum scriptis nostris laudemus; (*scribere in aliquem*, non in malam tantum, sed in bonam quoque partem accipi, exemplis intelligitur) Cato autem exitio nobis sit, Caesare nos, quod eius inimicum laudemus, male multante. Liber Maffei et Fuluii Ursini sic habent: alii autem, *in Catonium Catoninos*, ut sit: vereor, ne Caesar Catoni deditos in Catonium demittat. *Catonium* autem pro tristi exitu possumus accipere, qualis Catonis fuit, qui sua se manu interfecit.

Ab eo loco] Ab eo loco, in quo scripserat Fabius, cetera labuntur, usque ad finem ita grauius scripta erat epistola Fabii, ut nihil posset melius.

Apellae] Liberto litterato, ut Tiro Ciceronis.

Duo

Duo nos] Pro, *duos*: vt Virgilius lib. II. Aen. v. 285.

Si duo praeterea tales Idaea tulisset

Terra viros. —

Bene malene ERN. *malene]* Sic vnus omnino vetus liber: reliqui, *bene, malene*. magis placet *ve*, quam *ne*: vt fit: *bene, vel male*.

Videro] Nondum statuo: mihi nunc incertum est. idem loquendi modus epist. 16.

Quidquid est, nostrum est] Siue bene, siue male loquimur, dissimiles aliorum sumus: nemo enim, praeter duo nos, isto modo loquitur.

Urge] Perge isto modo, quantum potes.

Nec transuersum vnguem, quod aiunt, a stilo] Subaudi, *discedas*. lib. 13. ad Attic. epist. 20. In omni vita sua quemque a recta conscientia transuersum vnguem non oportet discedere. Et lib. 4. Acad. c. 18. Habeo regulam, vt talia visa vera iudicem, qualia falsa esse non possint. ab hac mihi non licet transuersum, vt aiunt, vnguem discedere, ne confundam omnia. Plautus in Aul. Act. 1. Sc. 1. v. 17.

Istic adflato. si hercle tu ex istoc loco

Digitum transuersum aut vnguem latum excefferis.

Latum et transuersum idem est. Dicitur autem eodem sensu, *vnguem, digitum, pedem non discedere*, pro minimū discedere. In hac epistola tribus adagiis vsus est Cicero, rideamus γέλως σαρδόνιον, *manum de tabula, nec transuersum vnguem, quod aiunt, a stilo*. quod in alia, vt opinor, non fecit.

Prouerbiis autem locus magis videtur esse, cum ad familiares familiariter scribimus. nam ad spectatos viros, in re praesertim graui, sententiis quidem prouerborum similibus, vt Homeri aliorumue poetarum versibus, saepe vtitur Cicero: quae vero proueria vere et plane sunt, ea non ita frequenter attingit, arbitratus fortasse Romanae grauitatis non esse, proueria inculcare: cum Graeci, minus de grauitate laborantes, aliter senserint. nam Demetrius, κάλλος, αἶψα, ἐπιτολῆς πυκνοὶ παροϊσμοὶ διότι δημοτικὸν τι ἐστὶν ἢ παροϊσμός, καὶ κοινόν.

Dicendi opifex] Qui studet bene dicere, id agat prius, vt bene scribat. Stilus autem, quo scribebant veteres, lib. 1. de Orat. c. 33. laudatur his verbis: *Stilus optimus et praestantissimus dicendi effector ac magister: neque iniuria. nam si subitam et fortuitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit; hanc ipsam profecto assidua ac diligens scriptura superabit.* Infra vero c. 60. *Stilus ille tuus, quem tu vere dixisti perfectorem dicendi esse ac magistrum, multi sudoris est.* Et lib. 3. c. 49. *Hanc igitur, Crassus inquit, ad legem cum exercitatione, tum stilo, qui et alia, et hoc maxime ornat ac limat, formanda vobis oratio est.*

Aliquantum iam etiam noctis assumo] Cum dicat, *iam etiam*, apparet epistolam scriptam esse in exitu aestatis, vel ineunte autumno, cum noctes incipiunt iam esse longiores. atque illud, *magister adest*, quod de Caesare dictum est, indicare videtur scriptam esse mense Sextili. nam lib. 13. ad Attic. epist. 47.